

рахунково-касове обслуговування до певного банку, а з іншого – значно полегшує вибір клієнта при визначенні розміщення ресурсів у накопиченні або здійсненні поточних платежів.

Отже, стратегічне управління регіональним розвитком в умовах високого ступеня турбулентності регіонального та глобального середовища залежить головним чином не від ресурсної бази, а від інфраструктури, яка забезпечує раціональну організацію стратегічного управління. Дослідження показало, що інфраструктура регіону повинна мати власну стратегію, яка безпосередньо пов'язана з галузевими та територіальними регіональними стратегіями. В складі стратегії інфраструктури особливе місце відведено банківській системі, її розвиненості, ефективності та інноваційності, що в комплексі формує базис для забезпечення регіональної конкурентоспроможності.

У подальшому заплановано розробити математичну модель впливу банківської системи на рівень регіонального розвитку. При цьому ефективність математичної моделі відповідних розрахунків буде визначати ефективність функціонування комерційних банків і банківської системи.

ЛІТЕРАТУРИ

1. Суховірський Б. І. Регіональна стратегія економічного розвитку України / Б. І. Суховірський. – К. : [б. в.], 2000. – 154 с.
2. Сайт ВАТ «Укресімбанк» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eximb.com>. – Заголовок з титулу екрана.
3. Сайт банку «Правексбанк» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravex.com>. – Заголовок з титулу екрана.
4. Офіційний веб-сайт «Імпортёрів і експортёрів України» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eximbase.com>. – Заголовок з титулу екрана.
5. Інформація, отримана з офіційного веб-сайта Державного комітету статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Заголовок з титулу екрана.
6. Банкротство: стратегия и тактика выживания. Ч. 1. Как избежать банкротства / под ред. Г. П. Иванова, В. А. Кашина. – М. : [б. в.], 1993. – 293 с.
7. Бритченко И. Г. Системность банковского дела и реальный капитал / И. Г. Бритченко. – Донецк : ИЭПИ НАН Украины, 1998. – 134 с.
8. Бритченко И. Г. Реальный капитал в современных условиях / И. Г. Бритченко, В. А. Товстик // Схід. – 1999. – № 3 (27). – С. 17–24.
9. Бритченко И. Г. Подальше удосконалення банківського механізму на сучасному етапі / И. Г. Бритченко, О. М. Момот // Господарський механізм: сутність, структура, подальше удосконалення на сучасному етапі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 17–19 квітня 2008 р. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – С. 79–81.

УДК 657

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ «ПАРУС» ДЛЯ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИМИ УСТАНОВАМИ ОРГАНАМИ СТАТИСТИКИ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ТА НЕДОЛІКИ

Т. Я. Тищенко

Останнім часом активно впроваджуються новітні технології і результати науково-технічного прогресу в усі сфери життя, бухгал-

терський облік стає обліком комп'ютерним. Нині важко уявити сучасну бухгалтерію без комп'ютера, а професійного бухгалтера без

знання бухгалтерської комп'ютерної програми. Адже використання персональних комп'ютерів і програмних продуктів, призначених для ведення бухгалтерського обліку, полегшують працю бухгалтера, а тому комп'ютерна форма ведення обліку стає найбільш поширеною та популярною.

На сучасному ринку представлено досить широкий асортимент програмних продуктів, призначених для ведення бухгалтерського обліку. Це дає змогу обирати продукт, який буде відповідати всім вимогам конкретного підприємства або цілої галузі. На рівні Державного комітету статистики було обрано комп'ютерну програму «Парус», яку використовують усі регіональні представництва органів статистики для автоматизації бухгалтерського обліку.

Даний програмний комплекс відомий не лише на ринку подібних послуг, а й у процесі ведення бухгалтерського обліку бюджетних установ країн пострадянського простору. Він має свої недоліки та переваги, які ми і пропонуємо розглянути.

Питання автоматизації та комп'ютеризації обліку в цілому цікавить багатьох учених, які займаються дослідженнями в галузі бухгалтерського обліку, проте лише деякі вивчають особливості застосування комп'ютерних програм для ведення бухгалтерського обліку бюджетними установами, а саме: Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, М. Р. Лучко, Ж. А. Прокопчук, С. В. Сисюк, Н. М. Хорунжак, Л. О. Терещенко та ін. За останні роки було видано чимало навчальної літератури, яка розкриває сутність інформаційних систем для обліку, їх значення, проте деякі автори [2, 3, 4, 6, 13] навіть не надають характеристики основним бухгалтерським комп'ютерним програмам. Це може бути зумовлено стрімким розвитком програмних продуктів для обліку, їх постійним удосконаленням, появою нових можливостей або застарілою інформацією, яка використовувалась для видання. Вважаємо, що навчальна література з даного питання повинна містити не лише основні положення кожної із найпоширеніших комп'ютерних програм, а ще й рекомендації для застосування тієї чи іншої програми в різних галузях економіки.

Тема використання програмного комплексу «Парус» в обліку бюджетними установами

є досить актуальною в сучасних умовах. По-перше, недостатня висвітленість у навчальній літературі загальних характеристик і особливостей практичного застосування, по-друге, популярність даної програми серед бюджетних установ нашої країни спонукає досліджувати це питання глибше та підтверджує актуальність даної проблеми.

Окрім того, затвердження Стратегії розвитку державної статистики передбачає модернізацію та вдосконалення програмно-технічної інфраструктури інформаційної системи й організаційної структури органів державної статистики [9].

Метою публікації є дослідження основних функціональних можливостей програмного комплексу «Парус» при застосуванні в обліку бюджетними установами органами статистики, а також його недоліки.

Форму бухгалтерського обліку деякі вчені [1, 10] розуміють як сукупність облікових реєстрів, які використовуються в певній послідовності та взаємодії для ведення обліку із застосуванням принципу подвійного запису. Інші [7] форму розуміють як усе те, що лежить між первинними носіями облікової інформації і бухгалтерським звітом. Деякі [12] зазначають, що форма бухгалтерського обліку має відображати відповідну технологію облікового процесу. Всі вчені, які дають визначення формі бухгалтерського обліку, підходять до цього питання з різнобічно, а тому й визначення різні.

Проте, коли дають визначення комп'ютерній формі обліку, всі одноставні, що це форма ведення бухгалтерського обліку при якій використовується комп'ютерна техніка. А оскільки законодавчо регламентованого терміна «комп'ютерна форма обліку» сьогодні немає, то кожен автор сам визначає, яку саме роль у ній посяде комп'ютерна техніка. З цього приводу слушно зауважив Л. К. Сук [10], який вважає, що при використанні комп'ютерів у процесі ведення обліку поняття форми бухгалтерського обліку переходить у поняття комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, яка забезпечує автоматизацію обробки та систематизацію інформації для потреб управління. В. І. Лемішовський [5] взагалі вважає, що окремо виділяти автоматизовану форму

обліку недоцільно, оскільки це лише спосіб ведення бухгалтерського обліку, який ґрунтується на використанні принципів меморіально-ордерної або журнальної форми. Однак, погоджуємося з думкою Івахненкова С. В. [4] в тому, що основною особливістю та відмінністю комп'ютерної форми обліку є те, що вона не може існувати без конкретної комп'ютерної програми для бухгалтерського обліку.

На нашу думку, доцільно доповнити визначення автоматизованої форми бухгалтерсько-

го обліку та додати, що комп'ютерна форма обліку базується на використанні саме програмного забезпечення для ведення обліку (ведення бухгалтерського обліку бюджетними установами органами статистики здійснюється за допомогою програми «Парус»). Вибір саме програмного комплексу «Парус» для автоматизації бухгалтерського обліку бюджетних установ органів статистики може бути зумовлений його перевагами, наведеними на рис.

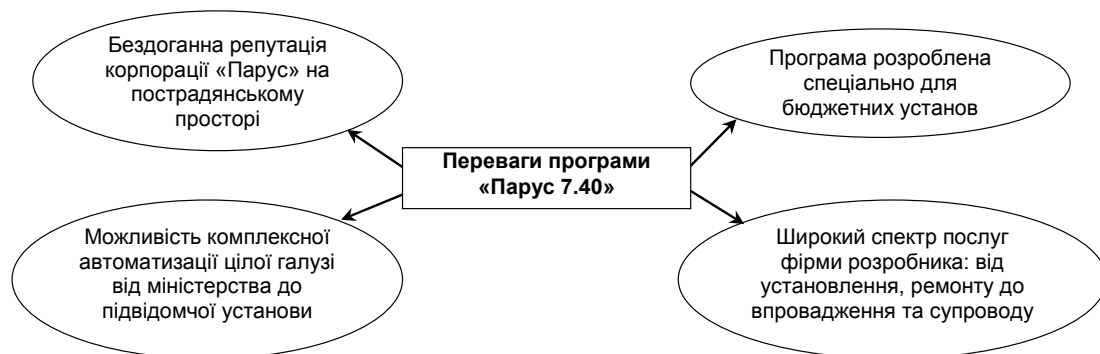

Рис. Переваги програмного продукту «Парус» для використання у бюджетній сфері

Окрім наведених переваг, програмний продукт «Парус» має ще й інші, зокрема: він функціонує в системі Windows, яка характеризується багатовіконним принципом роботи, графічним інтерфейсом, навігацією за даними, можливістю загального зв'язку й обміну між даними. Ще однією значною перевагою є наявність могутнього інструментарію для складання звітів будь-якої форми і змісту завдяки інтеграції системи з додатками MS Office (MS Word і MS Excel) і Seagate Crystal Reports.

Наявні переваги програмного комплексу «Парус», який використовується для обліку у бюджетних установах органах статистики, характеризують його лише позитивно. Зокрема, у процесі розробки даної програми були враховані основні законодавчі акти, які регулюють ведення бухгалтерського бюджетного обліку. Всі рішення програми є комплексними і дозволяють автоматизувати всі ділянки обліку в рамках єдиного інформаційного простору, загальної системи класифікацій і довідкової інформації, яка не потребує додаткової синхронізації.

Досить цікавою є структура програмних комплексів «Парус». Існує декілька видів інформаційних систем фірми розробника: «Парус-Бюджет», «Парус-Корпорація», «Парус-Підприємство», кожна з яких призначена для автоматизації обліку окремих за своєю суттю підприємств. Окрім того, однією з особливостей програми є її модульна побудова. Кожен з модулів може працювати окремо, але лише при використанні в якості єдиного програмного комплексу із загальною базою даних всі модулі розкривають свої функції у повній мірі. Система налічує такі модулі у своєму складі:

- Парус-Адміністратор;
- Парус-Бухгалтерія;
- Парус-Реалізація й склад;
- Парус-Консолідація;
- Парус-Заробітна плата;
- Парус-Персонал;
- Парус-Ресторан;
- Парус-Менеджмент і маркетинг;
- Парус-Готель;
- Парус-Лікувальна установа;
- Парус-Канцелярія;
- Парус-Тендери;

- Парус-Продукти харчування;
- Парус-Фінансування.

Кожен модуль виконує певні облікові функції та відповідає за відповідні ділянки обліку. Наведений перелік постійно розширюється та поновлюється новими модулями.

Базовий склад системи узагальнює «Парус-адміністратор», «Парус-бухгалтерію», «Парус-Реалізацію та склад». Звичайно, маючи базовий склад модулів можна забезпечити автоматизацію ведення обліку, проте лише на-

явність додаткових модулів розширює можливості програми.

Регіональні представництва органів статистики по Україні для автоматизації свого бухгалтерського обліку застосовують такі модулі програмного комплексу як: «Парус-адміністратор», «Парус-Бухгалтерія», «Парус-Заробітна плата», «Парус-Реалізація і склад», «Парус-менеджмент і маркетинг». Наведемо основні функціональні можливості кожного з модулів.

Таблиця

Функціональні можливості модулів, які використовують бюджетні установи органи статистики для бухгалтерського обліку

Модуль	Функціональні можливості
Парус-Адміністратор	Керуючий модуль, за допомогою якого генеруються бази даних, заводяться користувачі й призначаються права доступу, а також здійснюється певний сервіс системи (обов'язкова й безкоштовна поставка в комплексі)
Парус-Бухгалтерія	<ul style="list-style-type: none"> • Реєстрація та обробка первинних банківських і касових документів; • реєстр платіжних документів і реєстр розподілу коштів держбюджету; • облік операцій за розрахунковим, реєстраційним казначейським та іншими рахунками; • облік касових і фактичних витрат; • облік касових операцій, формування касової книги, вкладного листка до неї (постанова НБУ від 19.02.2001 р. № 72); • облік розрахунків із дебіторами, кредиторами, покупцями, замовниками та підзвітними особами; • облік кошторису витрат установи у розрізі кодів КПКВ і документів
Парус-Заробітна плата	<ul style="list-style-type: none"> • Розрахунок зарплати за основними посадами, що суміщаються та заміщаються; • розрахунок грошового забезпечення; • розрахунок податків і утримань, оформлення повернення сум, перерахунок зарплати; • розрахунок виплат за лікарняними листками, відпускних і допомоги на дітей; • формування таблиця робочого часу, меморіального ордера № 5, звітів до податкової інспекції (ф. № 1ДФ) і до Пенсійного фонду (персоніфікований облік); • облік наказів щодо кадрів та оплати праці; • друкування розрахунково-платіжних і архівних відомостей, розрахункових листків, відомостей за видами і розмірами заробітної плати
Парус-Реалізація і склад	<ul style="list-style-type: none"> • Облік МЦ із точністю до модифікацій, партій (відключається), упаковок, строків придатності; • формування більше 15 видів товарних звітів (кожний за декількома параметрами); • автоматичний розрахунок податків і розрахунок ціни списання; • облік вихідних податкових накладних; зв'язок з ЕККА • Контроль оплати товарів/послуг і ведення взаєморозрахунків постачальниками й покупцями; • підтримка багатьох видів прайс-аркушів і цін реалізації, що діляться за тарифами, видами оплати, видами відвантаження
Парус-Менеджмент і маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> • Вести в структурованому виді інформацію з контрагентів; • вести облік роботи контрагентів (партнеру, замовнику, конкуренту) у розрізі видів діяльності (його або ваших); • вести облік звернень контрагентів (партнерів, замовників, конкурентів), адресно розподіляючи їх по структурних підрозділах і фахівцям вашого підприємства, з автоматичним записом у хроніку взаємних контактів; • фіксувати вихідні документи-підстави (договори, рахунки й т. п.) і їхню оплату з реалізації власних товарів і послуг

Як видно з табл., модулі, які використовуються для автоматизації бухгалтерського обліку органами статистики мають досить широкі можливості. З їх допомогою можна автоматизувати основну частину обліку бюджетних установ органів статистики.

Програмний продукт «Парус» для бюджетних установ передбачає суцільне ведення бухгалтерського обліку всіх ділянок обліку для бюджетних установ різних галузей і різних спрямувань. Проте таке стовідсоткове пристосування до конкретної установи може бути лише за наявності штатного програміста з відмінним володінням можливостей даного програмного продукту. Програміст або адміністратор програми може налаштувати параметри, необхідні для роботи конкретного підприємства, встановити шаблони документів, які мають використовуватися. За відсутності такого спеціаліста на підприємстві таке обслуговування має або може здійснювати співробітник фірми-розробника «Парус». Налаштування окремих галузевих параметрів, крім передбаченого у договорі супроводу, коштує досить дорого. А ціна для бюджетної установи має неабияке значення. Адже виклик програміста з корпорації «Парус» на 1 годину роботи коштує близько 200 гривень. Зрозуміло, що для налаштування додаткових параметрів і шаблонів документів необхідно набагато більше часу. Тому важливе значення має правильне налаштування параметрів програми не тільки на початковому етапі, але й у процесі діяльності.

Однак навіть у разі повного налагодження програмний продукт «Парус», який використовується в обліку бюджетних установ органів статистики, не завжди враховує особливості обліку деяких ділянок облікового процесу. Мова йде про особливий об'єкт обліку статистичних управлінь – доходи, які надходять на спеціальний рахунок установи у вигляді плати за послуги, що надаються платно.

Для обліку саме таких коштів необхідно виконувати ряд операцій, характерних для обліку у комерційних організаціях і відсутніх у бюджетних установах, наприклад, калькуляція собівартості. Модулі програми передбачають введення в ручному режимі готових цін

на продукцію з врахуванням дати проведення калькуляції на продукцію власного виробництва, проте сам процес визначення ціни не автоматизовано. Слушно зауважили Н. М. Хорунжако та С. В. Сисюк [11] про необхідність удосконалення автоматизованих систем бухгалтерського обліку для бюджетних установ у частині формування калькуляції з визначення собівартості платних послуг. Автори пропонують побудувати аналітичний облік таким чином, щоб можна було отримувати інформацію про собівартість послуг з виділенням груп прямих і непрямих витрат за відповідними кодами економічної класифікації видатків, підрахунком загальної суми витрат. Окрім того, доцільно було б налаштувати аналітику таким чином, щоб отримувати інформацію про стан виконання плану щодо платних послуг бюджетних установ органів статистики, про стан розрахунків за надані послуги, зокрема за продукцію та послуги, що надаються платно.

Окрім того, програма не передбачає отримання бюджетною установою доходів у вигляді оренди, та відповідно, операції, які супроводжують даний процес. Більшість територіальних органів статистики значну частину обліку орендних платежів ведуть не за допомогою програми «Парус», а використовуючи програми MS Office (MS Word і MS Excel). Мова йде про аналітичні таблиці та внутрішню звітність для управлінського обліку. Звичайно, облік орендних платежів можна вести, використовуючи модуль «Менеджмент і маркетинг», однак аналітику стосовно платників, і стану оплати оренди і комунальних послуг програма не надає.

Таким чином, проаналізувавши функціональні можливості комп'ютерної програми «Парус», ми виявили, що даний програмний комплекс відповідає всім вимогам, які висуваються до ведення бухгалтерського обліку у бюджетних установах, забезпечуючи автоматизацію всіх ділянок обліку. Комп'ютерна програма, яка використовується бюджетними установами органами статистики в процесі практичного використання має деякі недоліки, спричинені впровадженням в облік таких процедур, які не були характерні для бюджетного обліку раніше. Усунення недоліків сприятиме

раціональнішому використанню власних коштів органів статистики та надаватиме більш повну інформацію для прийняття управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутинець Ф. Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку : підруч. для студ. вищ. навч. закл. – 2-ге вид, перероб. і допов. / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, Т. В. Давидюк, Т. В. Шахрайчук ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 544 с.
2. Завгородній В. П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту / В. П. Завгородній. – К. : А.С.К., 1998. – 768 с.
3. Іванюта П. В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті : навч. посіб. / П. В. Іванюта. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 180 с.
4. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. / С. В. Івахненко. – 3-тє вид., випр. і допов. / С. В. Івахненко. – К. : Знання, 2006. – 350 с.
5. Лемішовський В. І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування : навч. посіб. / В. І. Лемішовський ; за ред. В. І. Лемішовського. – Л. : Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2007. – 1104 с.
6. Скопень М. М. Інформаційні системи і технології бухгалтерського обліку в туризмі : навч. посіб. / М. М. Скопень. – К. : Вища школа, 2003. – 275 с.
7. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учеб. пособие для вузов / Я. В. Соколов. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
8. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>. – Назва з титулу екрана.
9. Стратегія розвитку державної статистики до 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>. – Назва з титулу екрана.
10. Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Сук Л. К., Сук П. Л. – К. : Знання, 2005. – 471 с.
11. Хорунжак Н. М. Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / Н. М. Хорунжак, С. В. Сисюк. // Економіка і регіон. – 2009. – № 1. – С. 27.
12. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2004. – 447 с.
13. Шквір В. Д. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. / В. Д. Шквір, А. Г. Загородній, О. С. Височан. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2003. – 268 с.